

ΟΙ ΝΕΚΡΟΙ ΤΟΥ ΠΑΛΕΡΜΟΥ.

Ἐν ταῖς ὁδοπορικαῖς αὐτοῦ ἀναμνήσεσιν ἐκ τῆς ἰταλικῆς χερσονήσου ὁ Κάρολος Δίκενς ἐπανελημμένως ἀναφέρει, ὅτι οἱ Ἴταλοὶ τοὺς νεκροὺς θάπτουσι μετὰ παροδόξου τινὸς καὶ ἀνεξηγήτου σπουδῆς, μάλιστα δὲ αἱ κατώτεραι τάξεις κάμνουσι τοῦτο μετὰ μεγάλης ἀστοργίας. Ταῦτα λέγων μνημονεύει μάλιστα τοῦ φρικώδους ἐκείνου τρόπου τῆς ταφῆς, ἕως ἰσχύει μέχρι καὶ τῆς σήμερον ἀκόμη εἰς διαφόρους ἰταλικὰς πόλεις καὶ ἰδίᾳ ἐν Νεαπόλει, καὶ καθ' ὃν οἱ νεκροὶ ἐναποτίθενται ἅπαντες εἰς κοινόν τινα τάφον, ἀκάλυπτοι καὶ γυμνοί. Τοιοῦτοι καινοὶ τάφοι ὑπάρχουσι 365 ἐν συνόλῳ, ἴσοι τὸν ἀριθμὸν πρὸς τὰς ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ, καθ' ἑκάστην δὲ τοῦ ἔτους ἡμέραν ἀνοίγεται εἰς ἕξ αὐτῶν διὰ νὰ ἀποδεχθῇ νέα πτώματα καὶ αὖθις κλεισθῇ μέχρι τῆς ἀντιστοίχου ἡμέρας τοῦ προσεχοῦς ἔτους.

Πρὸς τὸν τρόπον τοῦτον τῆς ταφῆς ἐκ διαμέτρου ἀντίθετος εἶνε ὁ ἐν Παλέρμῳ ἐν χρήσει ὢν, ἔνθα αἱ πλούσιαι οἰκογένειαι τῆς πρωτεύουσας τῆς Σικελίας ἔχουσι τὸ προνόμιον νὰ θάπτωσι τοὺς νεκροὺς των ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῶν Καπουκίνων. Ἐν ᾧ εἰς τὰς ἄλλας ἰταλικὰς πόλεις ἀνευ πολλῶν τελετῶν καὶ φροντίδων ἀπαλλάσσεται τις ταχέως καὶ διὰ παντὸς τῶν νεκρῶν, ἐνταῦθα τὸ πτώμα διατηρεῖται οἷον διὰ τῆς τέχνης εἰς τὴν ζωὴν καὶ ὡς τοιοῦτο κρατεῖται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς προσιτὸν εἰς τὰ βλέμματα τῶν ἀπογόνων καὶ μετὰ παρέρουσι πολλῶν αἰώνων.

Εὐκόλως δυνάμεθα νὰ μαντεύσωμεν τὴν ἀφορμὴν, ἣτις ἔφερεν εἰς μέσον τὸν ἰδιόρρυθμον τοῦτον τῆς ταφῆς τρόπον, αὕτη δὲ εἶνε ἡ ἰδιότης ὑπογείων τινῶν νὰ προφυλάττωσι τὰ πτώματα τῆς σήψεως καὶ νὰ μεταβάλλωσιν αὐτὰ κατὰ μικρὸν εἰς μουμίας. Τοιαύτην ἰδιότητα ἔχει π. χ. καὶ τὸ λεγόμενον *μολύβδινον ὑπόγειον* τῆς Βρέμης ἐν Γερμανίᾳ, ἔνθα πτώματά τινα ἐν καταστάσει μουμιῶν δεικνύονται εἰς τοὺς ξένους. Ἄλλ' ἐν τούτοις μόνον εἰς τὸ νοτιώτατον ἄκρον τῆς Ἰταλίας καὶ συμφώνως πρὸς τὴν φύσιν τοῦ ἐκεῖ λαοῦ ὑπῆρξε δυνατόν τοιαῦτα ὑπόγεια νὰ μετατραπῶσιν εἰς ἀληθῆ νεκροταφεῖα ἢ, ὀρθότερον εἰπεῖν, ἐκθεσιν χιλιάδων πτωμάτων καθ' ἡμέραν πολλαπλασιαζομένων.

Διερχόμεθα πρὸ τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ, καὶ τῶν ἀνακτόρων καὶ διευθυνόμεθα πρὸς τὴν κατοικίαν τοῦ θανάτου, τὴν Μονὴν τῶν Καπουκίνων. Κατερχόμεθα, ἅμα ἀφικθέντες ἐνταῦθα, λιθίνην τινὰ κλίμακα καὶ εἰσερχόμεθα εἰς εὐρύχωρον καὶ ἀψιδωτὸν ὑπόγειον, ἐπαρκῶς φωτιζόμενον διὰ πολυαριθμῶν παραθύρων. Ἐνταῦθα οὐδ' ἔχνος παγετοῦ ἄερος ἢ

βαρείας καὶ δυσώδους ὁσμῆς αἰσθανόμεθα. Ἐν τούτοις ὅποσον θέαμα παρίσταται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας! Ἐπὶ τῶν τοίχων βλέπομεν εἰς τριπλᾶς καὶ τετραπλᾶς σειρὰς χιλιάδας πτωμάτων ἐγγὺς ἀλλήλων κρεμασμένων· καὶ εἰς ταῦτα μὲν τὸ δέρμα εἶνε ὑποκίτρινον, εἰς ἐκεῖνα ὑπόφαιον, εἰς ἄλλα μάλιστα μελανωπόν, χαλκόχρουν, ἐν ᾧ οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου διατελοῦσιν εἰς ἐτι εὐδιάγνωστοι, οὐχὶ δὲ σπανίως ἔχουσι καὶ τοιαύτην φυσιογνωμίαν, ὥστε νὰ προκαλῶσιν ὀρισμένην τινα ἐντύπωσιν. Ἰδοῦ, λέγομεν ἀκουσίως, τὸ πρόσωπον τοῦτο μειδιά, τὸ στόμα τοῦτο συνεστάλη ἐκ τοῦ ἄλγους, ἐκεῖνο δὲ ἔχει τοιαύτην ἔκφρασιν, ὥσαντι ὁ φέρων αὐτὸ νεκρὸς ἔκλαιεν· ἐπὶ τοῦ προσώπου τούτου ἀντικατοπτρίζεται βαθεῖα

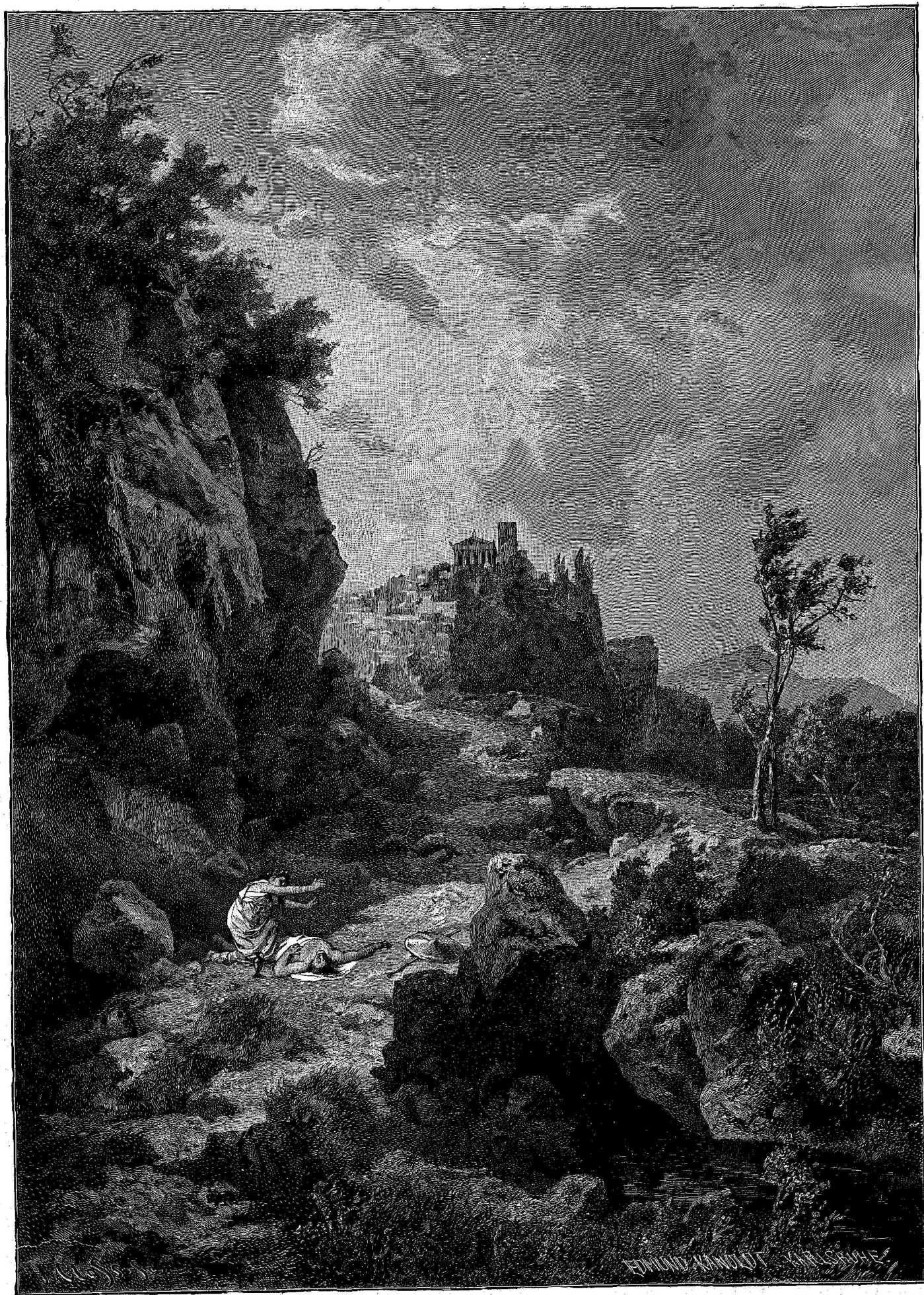
γαλήνη, εἰς ἐκεῖνο φαίνεται ἐπικρατούσα ταραχή, οἱ χαρακτῆρες οὗτοι ἐκφράζουσιν ἀδιάλλακτον μῖσος, ἐκεῖνοι δὲ λύσσαν θηριώδη. Νομίζει τις ἀληθῶς, ὅτι δὲν ἔχει ἔμπροσθέν του νεκρούς, ἀλλὰ ζῶντας, ἢ δὲ ἐντύπωσις αὕτη τόσο μᾶλλον γίνεται ζωηρά, καθ' ὅσον τὰ πτώματα δὲν εἶναι κεκαλυμμένα δι' ὀθονῶν, οὐδὲ κείνται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐξηπλωμένα. Ἀπ' ἐναντίας ὅλα φέρουσι τὰ αὐτὰ ἐνδύματα, ἅτινα ἔφερον καὶ ἐν τῇ ζωῇ, καὶ οἱ μὲν νεκροὶ καπουκῖνοι ἴστανται ἐν τῇ μοναχικῇ αὐτῶν

Ἡ ΣΤΟΑ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ.

περιβολῇ, οἱ ἰδιώται, φέροντες τὰ εορτάσιμα ἐνδύματά των, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ αἱ νεάνιδες συνήθως παρίστανται εἰς τὰ ὄμματα ἡμῶν ἐνδεδυμένα βαρύτιμα ἐνδύματα μετὰ τριχάπτων καὶ φέρουσαι χειρόκτια καινουργῇ. Ὁ συνοδευὼν ἡμᾶς καπουκῖνος, ἐκ τῆς μακρᾶς συνηθείας ἀπωλέσας πᾶν αἰσθημα φρίκης, κινεῖ διὰ τοῦ δακτύλου τὴν κρεμασμένην γλῶσσαν ἐνὸς νεκροῦ συναδέλφου του, ἀποθανόντος πρὸ τριακοσίων ἐτῶν καὶ μειδιών λέγει: „Μ' αὐτὴν τὴν γλῶσσαν ἐκήρυξε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ“.

Ἡ ἐπικρατούσα βαθεῖα σιγὴ διακόπτεται αἰφνης καὶ μακρόθεν ἀκούονται θορυβώδεις συνομιλίας καὶ γελῶτες. Οἱ ὑπότροφοι ἰδιωτικοῦ τινος ἐκπαιδευτηρίου ὠδηγήθησαν σήμερον ἐνταῦθα καὶ ἴσως τῶρα παρῆλθον πρὸ τῶν λειψάνων τῶν συγγενῶν των· ἀλλὰ τὸ μεγαλεῖον τοῦ θανάτου καταρρέει προ τῆς ἀπατηλῆς παρουσίας τῆς ζωῆς, διότι καὶ αὕτη ἀκόμη ἡ νεανικὴ ψυχὴ οὐδὲ τὴν παραμικρὰν αἰσθάνεται σοβαρὰν ἐντύπωσιν ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἐκθεσιμῶν ἀπαισιῶν νεκρῶν. Τὰ μεράκια ἀστειεύονται καὶ γελῶσι, διηγοῦνται ἀμοιβαίως τὰς ἐντυπώσεις καὶ τὰς κρίσεις των περὶ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ πτώματος καὶ περὶ τῶν ἐνδυμάτων αὐτοῦ, ἐν ὀλίγοις λόγοις φέρονται ἀκριβῶς καθ' ὃν τρόπον ἴθελον φερθῇ καὶ ἂν ἐπεσκέπτοντο ἐκθεσιν ἀρχαίων ἐργαλείων καὶ

Η ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΠΑΡΑ ΤΟ ΠΤΩΜΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΝΕΙΚΟΥΣ.

Κατὰ τὴν ἐλαιογραφίαν τοῦ Ἑδμόνδου Κάνωλδ.

ἀγγείων τῆς Αὐστραλίας. Κατὰ τύχην ἔστημεν πλησίον πτώματός τινος φέροντος τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ὃ δὲ συνοδεύων ἡμᾶς μοναχὸς παρατηρεῖ, ὅτι τὸ πτώμα τοῦτο καίτοι τοιοῦτοτρόπως ἐνδεδυμένον, οὐδεμίαν ἐν τούτοις ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ τάγμα του. „Ὡς βλέπετε, ἐξηκολούθησε λέγων, τῷ λείπουν τὰ σανδάλια. Ἡ οἰκογένειά του ἐξηλείφθη μὲ τὸν καιρόν, ἐπειδὴ ὅμως ἀπαξ ἡ θέσις του εἶνε πληρωμένη, πρέπει αὐτὸς νὰ μένῃ ἐδῶ. Βαθυμηδὸν ὅμως τὰ φορέματά του ἐχάλασαν ὅλως διόλου καὶ δὲν ἔμπορεύσε πλέον νὰ τὰ ἔχῃ, δι' αὐτὸ καὶ ἡμεῖς ἀπὸ εὐσπλαγχνίας („per carita“) τὸν ἐφορέσαμε φόρεμα καπουκίνου.“

Ὀλίγον ἀπωτέρω ῥίπτομεν τὰ βλέμματα ἡμῶν ἐντὸς ὑαλίνης θήκης ἐπὶ πτώματος παιδός, ὅστις φέρων κομφὴν καὶ καινουργῆ ἔνδυμασίαν μετὰ χειροκτίων κρατεῖ διὰ τῆς μιᾶς χειρός του ψιᾶθινον πῖλον. „Ὡς βλέπετε, λέγει πάλιν ὁ μοναχός, ἡ μήτηρ ἔπραξε πολλὰ διὰ τὸ τέκνον της. Ὅταν ἀπέθανεν, ἡ οἰκογένεια δὲν εἶχε πολλοὺς πόρους, κατόπιν ὅμως ὅταν ἡ κατάστασις της πολὺ ἐβελτιώθη, ἡ μήτηρ παρήγγειλε δια τὸν υἱὸν της τὴν νέαν αὐτὴν ἔνδυμασίαν καὶ δια νὰ διατηρηθῇ καλλίτερα ἔστειλεν αὐτὴν τὴν ὑαλίνην θήκην.“

Μεταξὺ ἄλλων εἶδομεν καὶ νεαρόν τινα ἄνδρα κρατοῦντα ἀπὸ τῆς χειρός νεάνιδα. Ἀμφότεροι φέρουσι νυμφικὴν στολὴν, καὶ θὰ φέρωσιν αὐτὴν εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, διότι ἀμφότεροι ἀπέθανον τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου των. Εἰς τὰς μακρὰς αἰθούσας παρατηροῦμεν ἐπίσης οὐχὶ μικρὸν ἀριθμὸν γαλῶν. Κατ' ἀρχὰς ἡ θεὰ αὐτῶν ἐνέπνευσεν εἰς ἡμᾶς

φρίκην, ἀλλ' ἐρωτήσαντες ἐμάθομεν, ὅτι διατηροῦνται αὐταὶ πρὸς τὸν ἀγαθὸν σκοπὸν τοῦ νὰ προφυλάττωσι τοὺς νεκροὺς αὐστηρῶς καταδιώκουσαι τοὺς ἐμφρανιζομένους μῦς. Αἱ πλούσιαι οἰκογένειαι τοῦ Παλέρμου, αἵτινες κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον καταθέτουσι τοὺς νεκροὺς των εἰς τὸ ὑπόγειον τῆς Μονῆς τῶν Καπουκίνων, δὲν κάμνουσιν ἐπομένως ἄλλο, παρὰ ἐκθετοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κοινὴν θεάν. Ἡ ἐκθεσις αὕτη φθάνει εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ζωηρότητός της τῷ Σαββάτῳ τῶν Ψυχῶν, διότι τότε ἐν τοῖς ὑπογείοις τούτοις τελεῖται μεγαλοπρεπὴς λειτουργία καὶ αἱ οἰκογένειαι ἐπισκέπτονται ἐπισήμως τοὺς ἀποθανόντας αὐτῶν συγγενεῖς. Εἰς τὰς πλουσίας δὲ ἐκεῖνας καὶ μᾶλλον πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν ἐντύπωσιν ἀποβλεπούσας οἰκογενείας οἱ δεχόμενοι τὰς ἐπισκέψεις νεκροὶ εἶνε πάντοτε ἐπίσης πλουσίως ἐνδεδυμένοι ὅπως καὶ οἱ ἐπισκεπτόμενοι αὐτοὺς οἰκεῖοι.

Ταῦτα ἀποδεικνύουσι πῶς καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν σοβαρὰν τῶν νεκρῶν κατοικίαν πάντοτε ἐπικρατεῖ τὸ κατ' ἐπίφασιν παρα τοῖς νοτίοις Ἰταλοῖς. Καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ αὐστηρὸς θάνατος δὲν κατώρθωσε νὰ περιστείλῃ καὶ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν τάσιν ταύτην. Τί δὲ νὰ εἰπῶμεν περὶ τῶν Καπουκίνων, τῶν ἀπατηλῶν τούτων μεσιτῶν μεταξὺ θανάτου καὶ ζωῆς, παρ' οἷς οὐδὲν ἀληθὲς δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ; Ὅντα φασματώδη καὶ ἀπατηλά, ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα γινόμενα μόνον πρὸς τὸ θεαθῆναι παρὰ τῷ λαῷ τούτῳ, ζῶντα μόνον διὰ τὸ κατ' ἐπίφασιν καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποδυνήσκοντα.

Δρ. Ε. Μ.

ΕΙΣ ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ ΤΗΣ ΚΑΣ ΑΙΚ. ΑΛ. Κ

(Ἀναχωρῶν ἐξ Ἀθηνῶν.)

Τὰ χελιδόνια, τὰ τρελλὰ καὶ ἑξένοιαστα πουλιά,
Ἵσαν ἔλθ' ἡ ὥρα ἡ ὑστερνὴ τοῦ θᾶ νὰ πᾶν ᾿ς τὰ ξένα,
Τὰ παίρνει τὸ παράπονο καὶ χάνουν τὴ λαλιά
Καὶ φτερουγίζουν λυπημένα.

Κι' ὁ δύστυχος τραγουδιστὴς ποῦ θαῦρῃ τῇ φωνῇ;
Πρὶν φύγῃ, πρὶν τῇ γαλανῇ πατρίδα του ἀφήσῃ,
Ἐνῷ ἡ καρδιά του σχίζεται, κ' ἐνῷ πονεῖ, πονεῖ,
Τί θέλετε νὰ τραγουδήσῃ;

Ἀχ! ἄλλο δὲν ἔμπορεῖ νὰ πῇ, παρὰ πῶς ὅσῳ ζῇ
Ἐκεῖ μακριά, ᾿ς τὴν ἑξένη γῇ — γιὰ πάντα ἐδῷ κρυμμένη
Μεσ' ᾿ς τὰ ὑστερνὰ τὰ λόγια του, μὲ τῇ φωνῇ μαζί
Κ' ἡ εὐτυχία του θὰ μένῃ.

22. Ἰουλίου 1885.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.

19. ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ ἢ ΖΩΙΚΟΣ ΜΑΓΗΤΙΣΜΟΣ ἐνώπιον τῆς ἐπιστήμης, μετὰ παραρτήματος περὶ ΜΑΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥ ὑπὸ ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΦΟΥΣΤΑΝΟΥ, ἱατροῦ. Ἐν Ἐρμουπόλει, 1885. Σελ. 11. καὶ 122. Μετ' ἐπιστημονικῆς ὁρθεοπέρας καὶ εὐθυκρισίας ἐξετάζονται τὰ περίεργα ταῦτα ζητήματα ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ κ. Φουστάνου, ὅστις καθίστησιν ἡμῖν γνωστὰ δι' εὐλήπτου ἅμα γλώσσης τὰ περὶ ὑπνωτισμοῦ πορίσματα τῆς ἱατρικῆς, θεραπευτικῆς καὶ ἱατροδικαστικῆς. Ἡ ἱστορικὴ περὶ δεισιδαιμονιῶν καὶ μαγείας ἐκθεσις ἐν τῷ παραρτήματι καὶ ἡ περὶ πνευματισμοῦ μάλιστα μελέτη εἶνε ἀξία τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν ἡμετέρων Ἀναγνωστῶν, διότι αἱ περὶ αὐτοκινήτων τραπεζῶν καὶ περὶ πνευματισμοῦ καταχωρισθεῖσαι ἐν τῇ Κλειῷ πραγματεῖαι ἔδωκαν τῷ κ. Φου-

στάνῳ τὸ ἐνδύσιμον, ὅπως ἐκθέσῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γνώμην οὐχὶ πρὸς ματαιὰν τοῦ λόγου κατανάλωσιν εἰς προσωπικὰς ἀντεγκλήσεις — ὡς δυστυχῶς συνέβη πάντοτε ἐν τῇ ἀνακινήσει τοιούτων παρ' ἡμῖν ζητημάτων —, ἀλλὰ πρὸς ἀνόρθωσιν τῆς λογικῆς καὶ ἀνάδειξιν τῶν διδαγμάτων τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης.

20. ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝ, ποίημα ἠρωϊκὸν τὰς Ἑλληνικὰς ρέζας ἀπάσας, ὡς τρεῖς χιλιάς ἑκατὸν πεντήχοντα ἀριθμουμένας, ἥδιστα μαθητέας ἐν στίχοις ἐξακοσίοις ἐπτακαίδεκα συνέχον. Ἀλλὰ πρὸς ἐστὶ βοηθείαις λατινικῇ διόστιχος μετάφρασις. Ἀπάντων χάριν τῶν ἐλλήνιζον προδυνουμένων. Θανασιὸν Γερφωδοῦ ἐτελείωσε τέχνα-